

KEJAYAAN TAMAN PERTANIAN SABAH
Projek 'whip grafting' ke atas bunga
Rafflesia keithi

ANUGERAH KETUA MENTERI
Kategori Inovasi Harapan & Berpotensi
Negeri Sabah 2014

Lokasi : Taman Tropika Timur
TAMAN PERTANIAN SABAH

A

**LATAR BELAKANG
PEMBANGUNAN PERTANIAN
NEGERI SABAH 2014**

B

**ORGANISASI & FUNGSI
JABATAN**

C

**PENCAPAIAN PROGRAM &
AKTIVITI 2014**

D

PRESTASI KEWANGAN

ISI KANDUNGAN

1. Wawasan | m/s 12
2. Objektif | m/s 12
3. Fungsi | m/s 13
4. Kedudukan Tenaga Kerja | m/s 14
5. Senarai Kumpulan Pengarah | m/s 16
6. Struktur Organisasi | m/s 16

1. Program Bahagian Penyelidikan | m/s 18
2. Program Bahagian Pengurusan | m/s 66
3. Program Bahagian Pembangunan | m/s 88
4. Program Seksyen Perancangan | m/s 140

1. Belanjawan Mengurus | m/s 146
2. Belanjawan Pembangunan | m/s 146
3. Kutipan Hasil | m/s 146

Jadual 1	Jumlah kakitangan mengikut taraf jawatan dan kumpulan perkhidmatan bagi tahun 2014 I m/s 14
Jadual 2	Status koleksi varieti janaplasma dalam simpanan 2014 I m/s 21
Jadual 3	Ujian saringan ketahanan baka padi terhadap serangan bena hijau I m/s 23
Jadual 4	Penilaian hasil variety stevia I m/s 25
Jadual 5	Media tanaman yang sesuai untuk tanaman halia di kawasan rendah I m/s 25
Jadual 6	Media tanaman yang sesuai untuk tanaman 'Rock Melon' variety 'Glamour' di kawasan tanah tinggi I m/s 27
Jadual 7	Hasil penanaman selada di bawah struktur perlindungan dan sistem terbuka (tanah rendah) I m/s 27
Jadual 8	Hasil penanaman sawi Taiwan dan lada besar di bawah struktur pelindung dan sistem terbuka (tanah tinggi) I m/s 28
Jadual 9	Jenis sayuran dan hasil percubaan penyelidikan yang dijalankan di kawasan tanah rendah (ARC Tuaran) I m/s 29
Jadual 10	Jenis sayuran dan hasil percubaan penyelidikan yang dijalankan di kawasan tanah tinggi (Masilou, Kundasang) I m/s 30
Jadual 11	Penyelenggaraan ladang dan pengurusan tanaman bagi koleksi janaplasma dan tanaman lain I m/s 32
Jadual 12	Penilaian kualiti buah bagi 35 aksesori angka I m/s 39
Jadual 13	Jumlah aksesori dalam program memperkayakan koleksi janaplasma buah-buahan di ARS Quoin Hill, Tawau I m/s 40
Jadual 14	Senarai koleksi janaplasma tanaman buah-buahan minor/projek 'Ad hoc' I m/s 41
Jadual 15	Projek percubaan penanaman pilinut I m/s 44
Jadual 16	Status koleksi janaplasma tanaman minuman di ARS Lagud Sebrang, Tenom tahun 2014 I m/s 49
Jadual 17	Kultivar dan hibrid kelapa yang dipulihara di AES Sungai Koyah I m/s 55
Jadual 18	Status koloni lebah dalam program pengurusan lebah tahun 2014 I m/s 56
Jadual 19	Senarai aksesori baharu herba I m/s 58
Jadual 20	Status koleksi janaplasma herba/ubat-ubatan di ARS Lagud Sebrang, Tenom tahun 2014 I m/s 57
Jadual 21	Jumlah sampel dianalisa dan jumlah penentuan I m/s 58
Jadual 22	Program ujian-silang (cross check) I m/s 58
Jadual 23	Pengeluaran bahan tanaman I m/s 64
Jadual 24	Pencapaian program kewangan 2014 I m/s 71
Jadual 25	Pencapaian latihan dalam perkhidmatan (anjaran luar jabatan) I m/s 72
Jadual 26	Pencapaian peperiksaan perkhidmatan awam negeri I m/s 72
Jadual 27	Pencapaian penyelarasan latihan/lawatan peserta daripada luar jabatan I m/s 73
Jadual 28	Pencapaian pelaksanaan latihan anjaran pusat ini pada tahun 2014 I m/s 75
Jadual 29	Pencapaian aktiviti perkhidmatan kuarantin I m/s 77
Jadual 30	Senarai pemenang anugerah kualiti & inovasi tahun 2014 I m/s 81
Jadual 31	Pencapaian kewangan program pengawasan dan pengawalan perosak tanaman tahun 2014 I m/s 84
Jadual 32	Pencapaian aktiviti perkhidmatan kawalselia bagi tahun 2014 I m/s 86
Jadual 33	Pencapaian latihan dua mingguan di 25 daerah I m/s 91
Jadual 34	Senarai ladang yang menerima sijil myGAP I m/s 93
Jadual 35	Senarai ladang yang menerima sijil SOM I m/s 94
Jadual 36	Pencapaian pelaksanaan petak percubaan tahun 2014 I m/s 97
Jadual 37	Pencapaian fizikal dan kewangan projek-projek tanaman kekal bagi tahun 2014 I m/s 99
Jadual 38	Penyelenggaraan tanaman I m/s 100

Jadual 39	Pembangunan tanaman buah-buahan m/s 102
Jadual 40	Projek pembangunan tanaman kelapa m/s 103
Jadual 41	Projek pembangunan tanam kopi m/s 103
Jadual 42	Sasaran/pencapaian fizikal dan kewangan Program Pembangunan Tanaman Singkat Masa bagi tahun 2014 m/s 107
Jadual 43	Kawasan luas bertanam dengan insentif pembajakan mengikut daerah tahun 2014 m/s 109
Jadual 44	Intensiti penanaman mengikut kategori m/s 109
Jadual 45	Pencapaian projek pemulihan tanah sawah terbiar tahun 2014 m/s 111
Jadual 46	Pencapaian projek peningkatan hasil padi tahun 2014 m/s 114
Jadual 47	Sasaran & pencapaian aktiviti tahun 2014 m/s 118
Jadual 48	Piawaian pengeluaran bahan tanaman m/s 121
Jadual 49	Pencapaian fizikal tahun 2014 m/s 123
Jadual 50	Pencapaian kewangan tahun 2014 m/s 124
Jadual 51	Pelaksanaan kursus dan latihan berjadual pengusaha IAT 2014 m/s 125
Jadual 52	Pelaksanaan kursus dan latihan berjadual kakitangan IAT m/s 126
Jadual 53	Bilangan usahawan IAT mengikut tahap nilai jualan dan kuantiti pengeluaran tahun 2014 m/s 128
Jadual 54	Pencapaian kewangan tahun 2014 m/s 131
Jadual 55	Projek insentif perataan tanah sawah 2014 m/s 131
Jadual 56	Pencapaian fizikal projek demonstrasi pengeluaran padi berjentera 2014 m/s 133
Jadual 57	Kursus latihan mekanisasi pertanian 2014 m/s 134
Jadual 58	Pengumpulan dan pemuliharaan tumbuhan m/s 136
Jadual 59	Aktiviti pembelajaran m/s 137
Jadual 60	Aktiviti agro-pelancongan m/s 137
Jadual 61	Aktiviti penyelenggaraan lanskap lembut m/s 138
Jadual 62	Aktiviti penyelenggaraan lanskap kejur m/s 138
Jadual 63	Aktiviti menambah daya tarikan m/s 138
Jadual 64	Aktiviti pertanian untuk menambah pendapatan m/s 139
Jadual 65	Peruntukan diluluskan dan perbelanjaan bagi perkhidmatan-perkhidmatan di bawah Seksyen Perancangan tahun 2014 m/s 145
Jadual 66	Kutipan hasil Jabatan Pertanian Sabah bagi tahun 2014 m/s 147

LAMPIRAN 1	:Keluasan Tanaman Mengikut Bahagian Dan Jenis Tanaman, Sabah 2014 m/s 148
LAMPIRAN 2	:Export dan Import Of Primary Agricultural And Other Products Sabah, 2014 m/s 151
LAMPIRAN 3	Senarai Pegawai-pegawai Jabatan Pertanian Sabah Tahun 2014 m/s 152
LAMPIRAN 4	Senarai Penerima Anugerah Perkhidmatan Cemerlang Bagi Tahun 2014 m/s 164
LAMPIRAN 5	Senarai Pegawai / Kakitangan Jabatan Bersara / Meninggal Dunia 2014 m/s 166
LAMPIRAN 6	Senarai Pegawai / Kakitangan Jabatan Yang Bertukar Stesen / Jabatan Dalam Tahun 2014 m/s 172
LAMPIRAN 7	Peruntukan Dan Perbelanjaan Perbekalan (S32)Tahun 2014 Jabatan Pertanian Sabah (Negeri) m/s 173
LAMPIRAN 8	Peruntukan Dan Perbelanjaan Projek-projek Pembangunan Biayaan Kerajaan Persekutuan Tahun 2014 m/s 174
LAMPIRAN 9	Peruntukan Dan Perbelanjaan Projek-Projek Pembangunan Biayaan Kerajaan Negeri Tahun 2014 m/s 175
LAMPIRAN 10	Perolehan Bekalan Kerja Dan Perkhidmatan Tahun 2014 m/s 177

Lokasi :
Taman Tepi Tasik
TAMAN PERTANIAN SABAH

*Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh
dan Salam Sejahtera*

Pada Mesyuarat Tahunan Jabatan 2013, Datuk Hj. MC Ismail Salam, telah memberikan ucapan terakhirnya selaku Pengarah Pertanian memandangkan beliau akan bersara wajib pada 11hb. Januari 2014. Sejak tempoh tersebut saya telah mengambil alih tampok pengurusan Jabatan Pertanian Sabah. Selaku Pengarah yang baru, saya sedar bahawa situasi akan datang adalah amat mencabar dan tambahan pula akan memasuki fasa terakhir ke arah matlamat menjadi negara maju menjelang tahun 2020.

Perubahan akan berlaku sama ada kita suka atau tidak. Kita perlu melakukan perubahan untuk kekal relevan disebabkan tuntutan program transformasi negara yang sedang rancang dilaksanakan, penggunaan ICT yang mempengaruhi cara kita bekerja dalam kehidupan dan pekerjaan seharian serta ekspektasi awam yang tinggi terhadap perkhidmatan awam.

Jabatan Pertanian Sabah selaku peneraju dalam pembangunan tanaman makanan di negeri ini, sentiasa komited dalam menggalas tanggungjawab ini. Bagi tanaman padi, program insentif bantuan subsidi pembajakan sawah melibatkan 34,867 hektar iaitu 93% daripada sasaran keluasan dapat dikekalkan bertanam dan seluas 73 hektar tanah sawah terbiar telah berjaya dipulihkan. Jumlah pengeluaran tanaman padi adalah sebanyak 104,950 tan dengan purata hasil 3.01 tan/hektar menjadikan tahap kecukupan sara diri atau SSL (*Self Sufficiency Level*) adalah sekitar 22%.

Bagi pembangunan tanaman buah-buahan, sayur-sayuran dan tanaman kontan, jabatan telah melaksanakan penanaman baru seluas 434 hektar. Di bawah Program Bantuan Penanaman Semula Buah-buahan Terpilih dengan kerjasama Kementerian Pertanian dan Asas Tani (MOA) dan AgroBank, seluas 659 hektar telah ditanam semula dengan bantuan bernilai RM 3.4 juta. Terbaru jabatan telah melancarkan program Jom Bertani dan Pertanian Bandar atau *Urban Agriculture* dalam usaha meningkatkan pengeluaran tanaman makanan untuk peningkatan pendapatan bagi kegunaan sendiri.

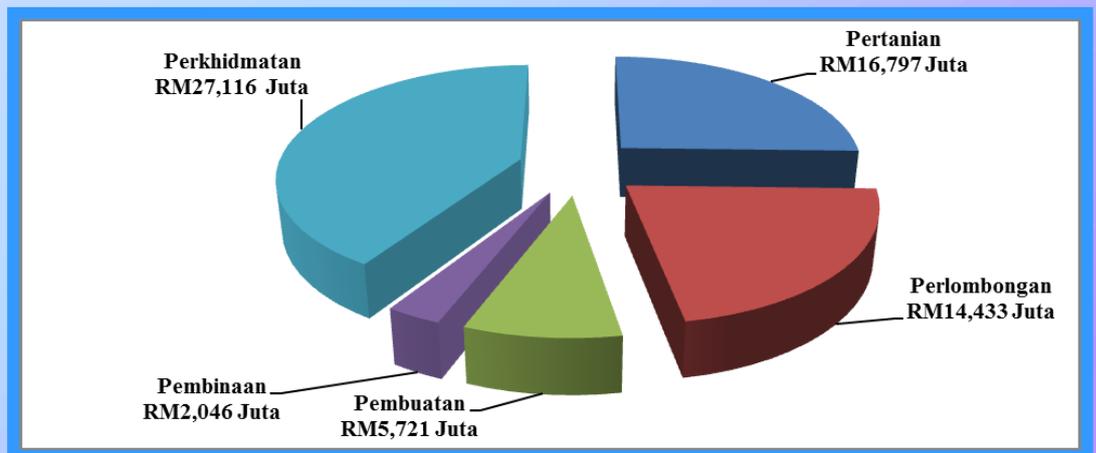
Di sebalik kekangan tenaga kerja dan dasar perbelanjaan berhemah, usaha sentiasa diteruskan bagi memperbaiki sistem pengurusan dan peningkatan kualiti perkhidmatan. Alhamdulillah, persijilan MS ISO telah dapat diperbaharui dengan penambahan satu lokasi baharu iaitu Pusat Pengeluaran Benih Kimanis, Papar. Jabatan Pertanian Sabah juga telah dianugerahkan 4 bintang dalam penilaian Indeks Akauntabiliti seterusnya memenangi Anugerah Harapan dan Berpotensi Inovasi Ketua Menteri (AIKM) 2014 bagi projek *whip grafting* ke atas bunga *Rafflesia keithii*, dan kini bersiap sedia untuk penilaian Sistem Star Rating.

Pada kesempatan ini, saya ingin menzahirkan rasa penghargaan dan ucapan terima kasih kepada semua warga kakitangan Jabatan Pertanian Sabah atas usaha gigih dan pencapaian yang membanggakan sepanjang tahun 2014. Saya percaya dengan berbekalkan slogan *Take ownership, move a step ahead, in a team* dapat menyuntik semangat kepada anggota untuk meneruskan prestasi kerja cemerlang bagi memastikan agenda pembangunan pertanian di negeri ini tercapai.

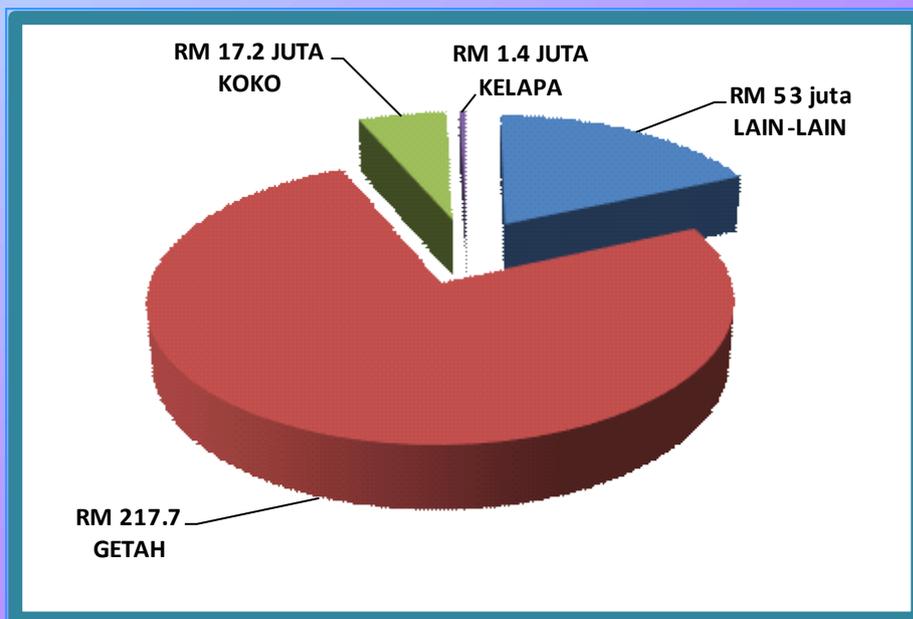
Sekian, terima kasih.

IDRUS BIN SHAFIE (B.S.K., A.D.K., A.S.D.K)
Pengarah Pertanian Negeri Sabah

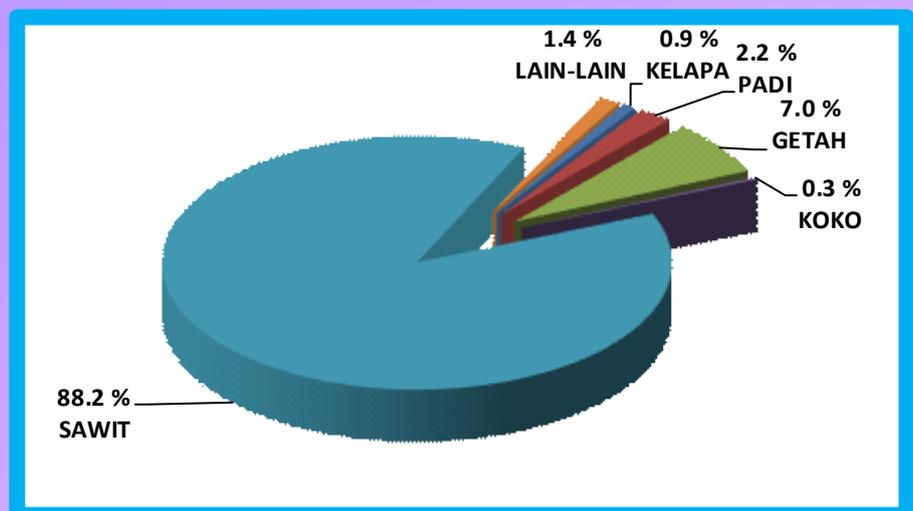
Rajah 1: KDNK negeri Sabah mengikut sektor pada harga malar Tahun 2010 bagi tahun 2014 (p)

Rajah 2: Pendapatan eksport mengikut jenis tanaman 2014

Rajah 3: Peratus keluasan mengikut jenis tanaman di negeri Sabah 2014

A. LATAR BELAKANG PEMBANGUNAN PERTANIAN DI NEGERI SABAH BAGI TAHUN 2014

Sektor pertanian memainkan peranan utama dalam ekonomi Negeri Sabah. Selain sebagai sumber peluang pekerjaan dan sebagai sumber makanan kepada penduduk tempatan, sektor ini juga adalah antara penyumbang terbesar kepada Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK) dan pendapatan eksport negeri. Ia juga masih antara merupakan penyumbang utama eksport dan pekerjaan.

Sumber-sumber pertanian dalam negeri masih berpotensi untuk dibangunkan ke tahap yang optima. Ini sejajar kenyataan YB. Ketua Menteri dalam mengutamakan Halatuju Pembangunan Negeri Sabah yang menumpukan kepada pembangunan sektor pertanian seiring dengan sektor pelancongan dan pembuatan. Halatuju Pembangunan Sektor Pertanian yang diwujudkan dijadikan sebagai panduan pelaksanaan aktiviti-aktiviti pertanian, penternakan dan perikanan negeri Sabah dengan teras utama meningkatkan tahap pengeluaran makanan domestik sebagai langkah mengurangkan bil import makanan yang begitu tinggi.

Dalam tahun 2014, peluang pekerjaan dalam industri pertanian (pertanian, perhutanan, penternakan dan perikanan) dianggarkan sebanyak 33.6% berbanding 26.6% tahun 2013. Sumbangan sektor tanaman pertanian terhadap Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK) (pada Harga Malar 2010) adalah RM16,797 juta berbanding RM16,334 juta dalam tahun 2013. Pendapatan eksport negeri di bawah sektor tanaman pertanian adalah sebanyak RM17,638 juta berbanding RM16,946 juta dalam tahun 2013.

Selaras dengan keluasan tanaman yang ada di negeri ini, tanaman sawit menyumbang RM17,348.7 juta kepada pendapatan eksport negeri Sabah melalui pengeksportan 7.3 juta tan pelbagai produk tanaman ini, terutamanya minyak sawit diproses. Tanaman getah pula menyumbang RM217.7 juta kepada pendapatan eksport. Pendapatan eksport pertanian lain adalah berpunca dari tanaman kelapa dan koko.

Dianggarkan seluas 1,873,468.7 hektar tanah telah dibangunkan untuk pertanian sehingga akhir tahun 2014, di mana seluas 154,207.3 hektar merupakan kawasan yang baru dibangunkan.

Sawit merupakan tanaman yang paling luas ditanam dengan keluasan 1,651,746.7 hektar (berbanding 1,521,102.8 hektar dalam tahun 2013) diikuti tanaman getah 131,241.1 hektar, tanaman kelapa 16,784.9 hektar dan tanaman koko 6,272.3 hektar. Selain itu, seluas 40,993 hektar tanaman padi telah diusahakan, termasuk 12,754 hektar yang ditanam di luar musim. Kawasan selebihnya telah ditanami dengan tanaman makanan lain, antaranya buah-buahan, sayur-sayuran, tanaman bijirin dan tanaman minuman.

Untuk maklumat terperinci sila lihat Rajah 1, 2 dan 3 serta Lampiran 1 dan Lampiran 2.

B. ORGANISASI & FUNGSI JABATAN

Jabatan Pertanian Sabah merupakan antara 7 buah jabatan dan agensi kerajaan di bawah Kementerian Pertanian & Industri Makanan Sabah. Jabatan ini bertanggungjawab merancang dan melaksanakan program-program pembangunan pertanian.

WAWASAN

Jabatan Pertanian memainkan peranan yang sangat penting dalam pembangunan ekonomi negeri Sabah. Sesuai dengan peranan ini, maka wawasan Jabatan adalah:

**“PEWUJUDAN SEKTOR
PERTANIAN
YANG BERDAYA MAJU
DAN TERSUSUN”**

OBJEKTIF

1	Menggalakkan dan mempercepat pembangunan tanaman pertanian dan masyarakat tani;
2	Menggalakkan pertumbuhan industri pertanian, tanaman yang teratur dan seimbang dengan mengambil kira aspek alam sekitar;
3	Mendorong para pengusaha pertanian tanaman meningkatkan daya pengeluaran dan pendapatan mereka;
4	Memangkin pencapaian tahap kecukupan yang dikehendaki dalam pengeluaran bahan-bahan makanan utama.

FUNGSI

1	Mendapatkan dan menyesuaikan teknologi, inovasi dan bahan-bahan pertanian.
2	Menyediakan latihan kerjaya dan pembangunan masyarakat dalam bidang pertanian.
3	Membekalkan bahan-bahan tanaman utama.
4	Menyebarkan dan memindah maklumat dan teknologi pertanian.
5	Mengendalikan program-program pembangunan pertanian dan masyarakat tani.
6	Mengurus data dan maklumat pertanian.
7	Menyediakan kemudahan untuk mempromosikan bahan/produk bernilai tambah.
8	Menyediakan perkhidmatan kepakaran dalam bidang pertanian.
9	Menguatkuasa undang-undang dan peraturan-peraturan berkaitan dengan pertanian.
10	Menggalak pelancongan berasaskan pertanian (agropelancongan).
11	Mendapat dan menyedia kemudahan bagi melaksanakan fungsi-fungsi Jabatan.

KEDUDUKAN TENAGA KERJA

Jadual 1 : Jumlah kakitangan mengikut taraf jawatan dan kumpulan perkhidmatan bagi tahun 2014

BIL	KUMPULAN PENGURUSAN	TETAP	PERCUBAAN	SEMENTARA	KONTRAK	JUMLAH
1	Pegawai Kumpulan JUSA	1				1
2	Pegawai Kumpulan Pengurusan & Profesional	91	1	1	2	95
3	Pegawai Kumpulan Sokongan I	114	21	1		136
4	Pegawai Kumpulan Sokongan II	965	37	17		1019
5	Kakitangan Open Vote (Gaji Bulan)			1		1
6	Kakitangan Open Vote (Gaji Hari Sambilan)			910		910

1. Kakitangan tetap/sementara/kontrak 1251
2. Kakitangan open vote (gaji bulan) 1
3. Kakitangan open vote (gaji hari/sambilan) 910
4. Jumlah keseluruhan 2162

Maklumat-maklumat sumber manusia bagi tahun 2014 adalah seperti pada lampiran tiga, empat, lima dan enam.

EN. IDRUS BIN SHAFIE

Idrus.Shafie@sabah.gov.my

PENGARAH PERTANIAN NEGERI SABAH

Ibu Pejabat Jabatan Pertanian,
Aras 5, Wisma Pertanian Sabah,
Jalan Tasik Luyang,
Off Jln Maktab Gaya, Beg Berkunci
No. 2050, 88632 KOTA KINABALU

Tel : 088 – 283200
Faks : 088 - 239046

EN. HANAFIAH HJ ARSAD
TIMBALAN PENGARAH
(BAHAGIAN
PENGURUSAN)

PN. HJH JULIA HJ LAMDIN
TIMBALAN PENGARAH
(BAHAGIAN
PENYELIDIKAN)

TN. HJ. ABD AZIZ BIN ABD LATIFF
TIMBALAN PENGARAH
(BAHAGIAN
PEMBANGUNAN)

STRUKTUR ORGANISASI JABATAN PERTANIAN SABAH TAHUN 2014

PENGARAH PERTANIAN

IDRUS BIN SHAFIE

TIMBALAN PENGARAH
BAHAGIAN
PENGURUSAN

EN. HANAFIAH HJ. ARSAD

TIMBALAN PENGARAH
BAHAGIAN
PENYELIDIKAN

PN. HJH. JULIA HJ. LAMDIN

TIMBALAN PENGARAH
BAHAGIAN
PEMBANGUNAN

TN. HJ. ABD.AZIZ HJ. ABD
LATIFF

SEKSYEN
PENGURUSAN DAERAH

PUSAT PENYELIDIKAN
PERTANIAN TUARAN

SEKSYEN
TANAMAN PADI

SEKSYEN
PERANCANGAN

SEKSYEN
PEMBANGUNAN
SUMBER MANUSIA

STESEN PENYELIDIKAN
PERTANIAN
BUKIT QUOIN, TAWAU

SEKSYEN
PENGELUARAN BAHAN
TANAMAN

SEKSYEN
PENGURUSAN PROJEK
DAN HARTA

SEKSYEN
KUARANTIN TUMBUHAN

STESEN PENYELIDIKAN
PERTANIAN ULU DUSUN,
SANDAKAN

SEKSYEN
PENGEMBANGAN
PERTANIAN

SEKSYEN
KEWANGAN

SEKSYEN
LATIHAN VOKASIONAL

STESEN PENYELIDIKAN
PERTANIAN LAGUD
SEBRANG, TENOM

SEKSYEN
INDUSTRI ASAS TANI

SEKSYEN
PENTADBIRAN AM

SEKSYEN KAJIAN &
PENGURUSAN SUMBER
TANAH

SEKSYEN
TANAMAN KEKAL

SEKSYEN
PEMBANGUNAN
ORGANISASI

SEKSYEN
TANAMAN SINGKAT
MASA

SEKSYEN
PERKHIDMATAN AM

SEKSYEN
PEMBANGUNAN
USAHAWAN PERTANIAN

SEKSYEN
KEJURUTERAAN

TAMAN PERTANIAN
SABAH